

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף עג

הגמרא דנה איזה סוג בית אוסר בחצר (כשלא עירב בעליו עם שאר הדיירים):

מי שיש לו בחצר חברו: בית שער (=בית קטן שבו יושב השומר בשער החצר) / אנסדרה (=מקום מקורה הסגור רק בשלוש מחיצות) / ומרפסת (=מרפסת של מספר דיירים הגרים בקומה שניה הפתוחים אליה, והם עולים אליה מלמטה ונכנסים דרכה לביתם) – אינו אסר עליו את השימוש בחצר מכיון שאין אלו 'בית דירה'.

אבל אם היה לו שם בית התבן / הבקר / האוצרות (מחסני מזון) - לת"ק אוסר עליו, אבל לרבי יהודה אינו אוסר עליו אלא רק במקום שבו הוא מתגורר. ומשום כך אפילו יש לו בית מגורים בחצר אלא שאינו גר בו בשבת אינו אוסר, אלא ב'מקום דירה'.

נחלקו רב שמואל מהו 'מקום דירה'? האם מקום האכילה או מקום הלינה.

הרועים והקייצין: אדם הקונה שביתה בתוך העיר - יש לו אלפיים אמה מחוץ לעיר - לא כולל שטח העיר שנחשב כולו כד' אמותיו. אך אדם הקונה שביתה מחוץ לעיר - יש לו אלפיים ממקומו עד סופם ואפילו באמצע העיר. הרועים ושומרי הפירות שחוזרים בלילה לביתם וישנים בעיר - קונים שביתה בעיר אפילו אם בפועל היו מחוץ לעיר בערב שבת, כיון שביתם נחשב למקומם. אבל אם הם גם ישנים בשדה אפילו שהם אוכלים בעיר (וחוזרים אח"כ לשדה לשמור) - שביתתם נקבעת בשדה ולא בעיר. לכאורה קשה על רב שאמר שמקום אכילה הוא מקום דירה, וכאן אנו רואים שמקום הלינה הוא העיקרי?

האחין שהיו אוכלין על שולחן אביהם: עיין ביאור בדף הקודם.

מי שיש לו חמש נשים: המתגוררות איתו בחצר בבתיים נפרדים, והם מקבלות פרס כלומר הם 'סמוכות על שולחנו' שהוא מממן את סעודותיהם. וכן אדון שיש לו חמישה עבדים באופן הנ"ל – נחלקו הדעות האם הם צריכים לערב עם הבעל או האדון או שכולם מצורפים אליו. יש צד שאישתו כגופו ולכן היא יותר מחוברת אליו מעבד, מצד שני אישה היא אדם עצמאי ואילו עבד בכל מקום שהוא הוא שייך לאדונו.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

(הערה: כפי המבואר במשנה לעיל ויתבאר גם בסמוך, מדובר כשאין דיירים נוספים בחצר, או כשיש דיירים נוספים ועירב הבעל או האדון איתם והעירוב מונח בביתו. אבל אם העירוב מונח בביתו של אחד הדיירים לכו"ע צריכים הנשים או העבדים לתת עירוב, וכמו באחים המקבלים פרס מאביהם).

חמישה שגבו את עירובן: חמישה בתים שבחצר שעשו עירוב יחדיו, ולאחר מכן רצו לערב עם חצר נוספת שבמבוי – מספיק שאחד הבתים יביא את הפת לחצר השניה ויערב בשביל כולם. אין זה סתירה למובא במשנה שאחין הגרים בחצר הדומים לחמישה שגבו את עירובם שהרי כשהעירוב בא לבית אביהם אין צריכים לערב, ובכל אופן כשהם מוליכים את עירובם לבית אחר שבחצר צריכים עירוב לכל אחד ואחד? מכיון שיש דיירים אחרים בחצר שאוסרים עליהם ולכן הם גם אוסרים זה על זה. אבל כשאין דיירים נוספים בחצר מספיק שאחד מהם יערב עם חצר אחרת לכולם (וכן אם העירוב בא אצלם אין צריכים לערב).

בני בי רב: תלמידי ישיבה שאוכלים בבית אכסניה בבקעה אבל ישנים בבית המדרש, האם מוזדים להם את תחום שבינתם ממקום האכילה או ממקום השינה? והאם זה דומה לאדם שהלך בערב שבת להניח עירוב וחזר וישן בביתו שמזדים לו את התחום ממקום האכילה - הפת שהניח בעירוב בערב שבת? הגמרא תבאר שהתשובה תלויה היכן היה מעדיף האדם לעשות את שני הדברים.

אב ובנו הרב ותלמידו: אב ובנו או רב ותלמידו הגרים בחצר בבתים נפרדים, והבן מקבל פרס מאביו או התלמיד מרבו - הסתפק רמי בר חמא האם הן נחשבים כיחיד או כרבים – לענין שלוש ספיקות:

א. כשהם גרים בחצר פנימית הפתוחה לחצר חיצונה, והם לא עירבו ביניהם אבל החצר החיצונה עירבה: האם הם אוסרים על החצר החיצונה? שורש הספק: הכלל הוא שאם דר אדם יחידי בחצר הפנימית, כיון שהוא מותר לטלטל במקומו אינו אוסר על החיצונה, אבל אם גרים שני אנשים בפנימית, כיון שאסורים לטלטל בה אוסרים גם על החיצונה שיש להם דריסת רגל בה למעבר לרה"ר.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ב. כשהם גרים בחצר אחת לבדם, האם צריכים לערב יחד או שאינם צריכים לעשות עירוב ביניהם?

ג. כשהם גרים כל אחד בחצר נפרדת במבוי, האם יועיל להתיר את המבוי בלחי וקורה? שורש הספק: הכלל הוא שאין מבוי נותר בלחי וקורה עד שיהיו שתי חצרות פתוחות לתוכו. האם נחשבות שתי החצרות לחצר אחת או לחצרות נפרדות?

משנה: חמש חצרות הפתוחות זו לזו, ולכל אחת מהם יש פתח אף למבוי, אם הם עשו ביניהם עירובי חצרות אבל לא השתתפו במבוי הרי הם מותרים לטלטל בחצרות אבל אסור להם לטלטל במבוי, לפי 'שאין סומכים על עירוב במקום שיתוף' (= אין סומכים על עירוב החצרות לטלטל מחמתו גם במבוי שלא עשו בו שיתוף). ואם בני החצרות השתתפו במבוי מותרים לטלטל אף במבוי.

אם הם עשו עירובי חצרות ושיתוף מבואות, ושכח אחד מבני חצר ולא עירב עירובי חצרות אבל היה לו חלק בשיתוף המבוי, כולם מותרים לטלטל גם בחצר וגם במבוי.

שכחו בני אחת החצרות ולא השתתפו במבוי, כולם מותרים לטלטל בחצרות אבל לא במבוי, שכשם שאסור להוציא מהבית לחצר ללא עירוב כך אסור להוציא מהחצר למבוי ללא שיתוף, וכל החצרות אסורות לטלטל במבוי.

גמרא: משנתנו היא כדעת רב מאיר, הסובר שכדי להתיר את הטלטול בחצרות הפתוחות למבוי ובמבוי צריך לעשות גם עירובי חצרות וגם שיתופי מבואות.

במציעתא של המשנה כתוב שאם שכח אחד מבני חצר ולא עירב כולם מותרים לטלטל בחצרות ובמבוי, לכאורה זה לא כדעת רבי מאיר. למסקנת הגמרא אכן כל משנתנו כרבי מאיר, והטעם שהוא מצריך גם עירוב וגם שיתוף הוא כדי שלא תשתכח תורת עירוב מהתינוקות, ובמקרה שלנו הואיל ורוב בני החצר עירבו (= שהרי רק אחד מבני החצר שכח ולא עירב) אין חשש שתשתכח תורת עירוב מהתינוקות, ולכן כאן מודה רבי מאיר שסומכים על השיתוף במקום עירוב.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אמר רב יהודה: רב לא שנה במשנתנו "פתוחות זו לזו" אלא "חמש חצרות הפתוחות למבוי", ומדובר שכל חצר עירבה לעצמה, ו"מותרים בחצרות" הכוונה שכל חצר מותרת בטלטול לעצמה.

טעמו של רב: שכל שיתוף שאין כל אחד ואחד מכניס את חלקו בעירוב דרך פתח חצרו למבוי, ודרך המבוי הוא מוציאו לחצר שבו הוא מונח, אין זה שיתוף (= משום שאין זה נראה כשיתוף המבוי). ואם נגרוס במשנה שהחצרות "פתוחות זו לזו" א"כ נמצא שמכניסים את העירוב לחצר שבו הוא מונח דרך הפתח שבין החצרות ולא דרך המבוי, ואין זה שיתוף, ולכן רב לא גרס כך.

בני חבורה שהיו מסובים יחד בערב שבת, ובאמצע הסעודה נכנסה שבת, הם יכולים לסמוך על הפת שעל השולחן שתהיה עירוב חצרות, ויש אומרים שסומכים עליה שתהיה שיתוף מבואות.

רבה מבאר שאין כאן מחלוקת - שאם הם מסובים בבית הם יכולים לסמוך על הפת שעל השולחן שתהיה רק עירוב חצרות, לפי שעל העירוב חצרות להיות מונח בבית (= שעירוב משום דירה, ואין דוירים בחצר). ואם הם מסובים בחצר הם יכולים לסמוך על הפת שתהיה שיתוף מבואות, לפי שמותר להניח את השיתוף בחצר.

למסקנת הגמרא טעמו של רב (בגירסת המשנה): משום שלדעתו כדי להתיר מבוי בטלטול ע"י לחי או קורה צריך שיהיו בתים וחצרות פתוחים לתוכו (= לפחות שתי חצרות כשבכל חצר יש שני בתים), וכאשר כל החצרות פתוחות זו לזו הרי הן נחשבות כחצר אחת, ומבוי כזה אינו נותר בטלטול ע"י לחי או קורה, ולכן רב לא גרס שהחצרות "פתוחות זו לזו".